

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Класичного приватного університету
д.е.н., проф. Трохимець О. І.

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Голубева Олександра Володимировича на тему «Державне регулювання розвитку соціального підприємництва в національній економіці», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» доктора економічних наук, професора, завідувачки кафедри менеджменту Інституту управління Класичного приватного університету Томаревої-Патлахової Вікторії Валеріївни

Актуальність теми. Дисертаційна робота Голубева Олександра Володимировича присвячена дослідженню державного регулювання розвитку соціального підприємництва. З урахуванням загальної теорії управління, міжнародного досвіду, узагальнення та аналізу практики функціонування суб'єктів підприємницької діяльності у соціальній сфері розроблено основи науково-практичного забезпечення реалізації соціальної функції держави для розвитку національної економіки. Актуальність теми дисертації на даному етапі розвитку економіки України не викликає сумніву, оскільки сучасний соціально-економічний стан країни, корумпованість влади, реалізація політики, яка шкодить національним інтересам та військові дії, що загострюють соціальні проблеми та збільшують чисельність вразливих груп населення, обумовлюють загострення соціальних проблем країни серед яких: зростання цін, низький рівень зарплат чи пенсій, безробіття, високі комунальні тарифи, проблеми медицини, скорочення рівня соціальної захищеності населення. Вирішення зазначених соціальних проблем, забезпечення соціальної стабільності без затримки економічного розвитку потребує формування такого механізму активізації суспільства, як соціальне підприємництво. Своєю чергою, розвиток соціального підприємництва за чинних інституційних умов потребує удосконалення державного регулювання.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій У роботі чітко визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, які спрямовані на вирішення важливих проблем розробки теоретичних, методологічних та практичних положень поглиблення науково-

методичних та практичних засад регулювання розвитку соціального підприємництва в національній економіці.

Обґрунтованість і достовірність основних наукових положень дисертації, результатів, висновків і рекомендацій підтверджується застосуванням для вирішення завдань дисертації сучасних методів дослідження: метод спостереження, історично описовий, метод теоретичного узагальнення і системний підхід, метод статистичного та економічного аналізу, методи аналізу та синтезу, методи встановлення причинно наслідкових зв'язків, концептуалізації і графоаналітичний.

Дисертаційна робота містить великий обсяг первинної інформації, аналіз та узагальнення якої дали змогу автору сформулювати основні наукові положення, висновки та рекомендації, розробити практичний інструментарій щодо формування моделі регулювання розвитку соціального підприємства, які базуються на матеріалах власних досліджень дисертанта. Узагальнення автора мають конструктивний характер, відображають результати проведених досліджень, є науково обґрунтованими та містять нові важливі наукові та практичні положення. Очевидно, що одержані результати дисертаційного дослідження є суттєвими напрацюваннями для впровадження в діяльність підприємств соціальної сфери.

Дисертаційна робота Голубєва О.В. містить вступ, три розділи, висновки, перелік використаних джерел до кожного з розділів, додатки. Основний зміст роботи подано на 240 сторінках. Дисертація містить 18 таблиць, 18 рисунків та 7 додатків. Дисертантом опрацьована значна кількість літературних джерел (у першому розділі – 129 найменувань, у другому – 75 найменування, у третьому – 47 найменування), що свідчить про наукову обґрунтованість та достовірність зроблених висновків.

Висновки і рекомендації логічно випливають із виконаних досліджень та підтверджуються довідками щодо впровадження результатів дисертації у практичну діяльність відповідних установ та організацій.

Зміст дисертації Голубєва О.В. відповідає обраній темі, характеризується логічністю та комплексністю. Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог, встановлених для дисертаційних робіт. Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації у належній кількості оприлюднені автором у фахових виданнях, рекомендованих МОН.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 11 наукових праць загальним обсягом 5,28 д.а. Серед них: 1 публікація у колективній монографії; 1 стаття у виданні, що включене до міжнародної наукометричної

бази Emerging Sources Citation Index (ESCI) by Web of Science; 4 статті у наукових фахових виданнях України, з яких 3 - одноосібні; 5 публікацій у збірниках за матеріалами науково-практичних конференцій.

Основні положення і результати дисертації апробовані на 5 науково-практичних конференціях протягом терміну навчання дисертанта.

Публікації достатньою мірою розкривають основний зміст дисертації. Публікації відповідають встановленим вимогам. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають здобувачеві право публічного захисту дисертації.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Поршень академічної доброчесності у дисертації не виявлено. У дисертаційній роботі наявні посилання на джерела використаної інформації з дотримання норм законодавства про авторське право.

Зауваження до роботи. Як і більшість наукових робіт піонерної спрямованості, ця дисертація не вільна від певних недоліків, дискусійних положень та спірних ідей. Зупинимось на них дещо детальніше.

Зауваження до Розділу 1.

Розділ 1 присвячено теоретичним засадам державного регулювання розвитку соціального підприємництва. Однак матеріал п.1.1 та 1.2 загальний, без акценту на специфіку регулювання соціальної сфери, термін «державне регулювання розвитку соціального підприємництва» з'являється лише у п. 1.3 (стор. 83).

Зміст параграфу 1.1 розкриває сутність, різновиди та особливості прояву соціальних проблем у суспільстві, та визначення сутності соціального підприємництва в загальній парадигмі суспільного добробуту. Дисертант наголошує, що соціальне підприємництво по суті є органічною складовою системи соціального захисту, а отже й елементом соціальної політики країни (стор. 63). Доцільно було конкретизувати зв'язок соціальної політики та регулювання соціального підприємництва в роботі.

Зауваження до Розділу 2

Розділ спрямований на виявлення сучасного стану розвитку соціального підприємництва в національній економіці.

У п.2.1 доцільно було б акцентувати увагу також на результатах практичної діяльності державних органів, що регулюють та контролюють сферу соціального підприємництва у зарубіжних країнах.

Окрім того, у Розділі є загально теоретична інформація, зокрема йдеться про основні ознаки соціального підприємництва, які накопичені досвідом різних країн (с. 114), аналіз співвідношення соціального підприємництва з іншими можливими формами задоволення соціальних потреб (с. 132-134), яка

логічніше б виглядала у Розділі 1 при обґрунтуванні авторських сутнісних підходів до понятійного апарату дослідження.

Зауваження до Розділу 3

Розділ 3 присвячено визначанню напрямів удосконаленню регулювання розвитку соціального підприємництва в національній економіці.

Автор пропонує методичне забезпеченню варіативності регулювання розвитку соціального підприємництва в Україні (п.3.1), наводить основні елементи такої методики. Проте, дисертант не обґрунтовує, чому саме чотири запропоновані стратегії розвитку прийняті до уваги у сфері соціального підприємництва. Доцільно було детальніше розкрити стратегічні аспекти, провести аналіз існуючих підходів до виділення стратегій розвитку та обґрунтувати доцільність вибору саме запропонованих варіантів у дисертації для сфери соціального підприємництва.

Дисертант розробив пропозиції до моделей регулювання розвитку соціального підприємництва, що є суттєвим напрацюванням та новизною дисертаційної роботи для національної економіки. Однак механізм реалізації запропоновано лише для партнерської моделі (рис. 3.7, п.3.3), в якій зокрема також є згадування про важливість заходів підтримки розвитку соціального підприємництва. Зважаючи на це, доцільно було б у роботі акцентувати увагу на визначенні ключових процесів в межах кожної із запропонованих моделей та критеріїв їх результативності. Це значно посилює б практичну частину дисертаційної роботи.

Зазначені зауваження не носять принципового характеру і не знижують в цілому високого професійного, змістовного, наукового та теоретичного рівня дисертаційної роботи

Загальний висновок. Дисертаційна робота Голубєва Олександра Володимировича на тему «Державне регулювання розвитку соціального підприємництва в національній економіці» є закінченим самостійним науковим дослідженням, в якому отримані нові результати, що в сукупності вирішують поставлене наукове завдання.

Дисертація Голубєва Олександра Володимировича за актуальністю, об'ємом і рівнем проведених досліджень, науковою новизною і практичною значимістю відповідає вимогам, що пред'являються до дисертацій згідно з вимогами Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року №261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової

установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №341 від 21.03.2022 р.), є самостійною науковою працею і може бути рекомендована до захисту у разовій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю за спеціальністю 051 «Економіка», а її автор – Голубев Олександр Володимирович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії,

РЕЦЕНЗЕНТ:

доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри менеджменту
Інституту управління
Класичного приватного університету
(м. Запоріжжя)

Вікторія Томарева-Патлахова